

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અનામત રાખેલ તારીખ : ૦૭/૦૪/૨૦૨૬

જાહેર કરેલ તારીખ : ૨૨/૦૬/૨૦૨૬

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૫૫૮/૨૦૨૬

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી નિરલ આર. મહેતા

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના
	✓	

=====

પંડ્યા નરેશ ચંદ્ર મુખત્યાર ગૌરાંગ ભાવસાર મારફતે

વિરુદ્ધ

શાલીન ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને અન્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(રો) નં. ૧ તરફે શ્રી એ. એચ. મોહાપાત્રા (૬૮૦૭)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧, ૨, ૩ તરફે શ્રી યશકુમાર એસ. પંડ્યા (૧૧૭૦૪)

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી નિરલ આર. મહેતા

સી.એ.વી. ચુકાદો

૧. ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળની આ અદાલતના અસાધારણ અધિકારક્ષેત્રનો આશરો લઈને હાલની અરજી દ્વારા અરજદાર— દાવાદારે આર્બિટ્રેશન કેસ નં. ૬/૨૦૨૫ માં વિદ્વાન આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૮મી ઓક્ટોબર, ૨૦૨૫ ના હુકમની કાયદેસરતા અને માન્યતાને પડકારી છે, જેના દ્વારા વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા લંબાવવામાં આવેલી મુદતની અંદર કલેમ સ્ટેટમેન્ટ સાથે પાવર ઓફ એટર્ની રજૂ કરવામાં અરજદાર નિષ્ફળ રહ્યા હોવાના આધારે કલેમ સ્ટેટમેન્ટ નામંજૂર કરવામાં આવ્યું હતું.

૨. હકીકતલક્ષી પૃષ્ઠભૂમિ :

૨.૧ અરજદાર આશરે ૮૭ વર્ષની વયના એક વરિષ્ઠ નાગરિક છે અને હાલમાં લંડન ખાતે રહે છે. સામાવાળા નં. ૧ એ ધી પાર્ટનરશિપ એક્ટ, ૧૯૩૨ ની જોગવાઈઓ હેઠળ નોંધાયેલી એક ભાગીદારી પેઢી છે અને તે અન્ય બાબતોની સાથે રિયલ એસ્ટેટ ડેવલપમેન્ટ તેમજ રહેણાંક અને વાણિજ્યિક પ્રોજેક્ટ્સના બાંધકામના વ્યવસાયમાં રોકાયેલી છે. સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ એ સામાવાળા નં. ૧ ના ભાગીદારો છે અને તેના રોજિંદા કારભારના સંચાલન માટે જવાબદાર છે.

૨.૨ શાલીન હાઈટ્સ તરીકે ઓળખાતા પ્રોજેક્ટમાં આવેલા ત્રણ રહેણાંક ફ્લેટ્સના સંબંધમાં સામાવાળાઓએ અરજદાર અને તેમની પત્નીની તરફેણમાં

ત્રણ અલગ-અલગ બાનાખતો કરી આપ્યા હતા. સદર કરારોના અનુસંધાનમાં, અરજદારે વિવિધ તારીખોએ કુલ મળીને રૂ. ૬૧,૦૦,૫૦૦/- ની રકમ ચૂકવી હતી. સામાવાળાઓ બાર મહિનાના સમયગાળામાં વેચાણ દસ્તાવેજો કરી આપવા અને સદર ફ્લેટ્સનો કબજો સોંપવા બંધાયેલા હતા. તેમ છતાં, અવેજની રકમ પ્રાપ્ત થઈ હોવા છતાં, સામાવાળાઓએ ન તો ફ્લેટ્સનો કબજો સોંપ્યો કે ન તો અરજદાર દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલી રકમ પરત કરી.

૨.૩ પરિણામે, તારીખ ૨૧મી નવેમ્બર, ૨૦૨૩ ની નોટિસ દ્વારા, અરજદારે બાનાખતના કલોઝ ૧૧ માં સમાવિષ્ટ આર્બિટ્રેશન કલોઝનો ઉપયોગ કર્યો હતો. ત્યારબાદ, અરજદાર આર્બિટ્રેશન પિટિશન નં. ૧૫/૨૦૨૪ દાખલ કરીને આ અદાલતનો આશરો લેવા મજબૂર થયા હતા, જેમાં, તારીખ ૧૦મી જાન્યુઆરી, ૨૦૨૫ ના હુકમ દ્વારા, આ અદાલતે પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદોનો નિર્ણય કરવા માટે એકમાત્ર આર્બિટ્રેટર તરીકે શ્રી આઈ.આર. દવે (નિવૃત્ત), ડિસ્ટ્રિક્ટ જજની નિમણૂક કરી હતી.

૨.૪ તે અનુસાર, આર્બિટ્રેશન સેન્ટરે આર્બિટ્રલ કાર્યવાહી શરૂ કરી હતી અને અરજદારને તારીખ ૨૪મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૫ ના રોજ અથવા તે પહેલાં કલેમ સ્ટેટમેન્ટ દાખલ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો. તે સંબંધમાં પત્રવ્યવહાર યુનાઈટેડ કિંગડમ ખાતેના અરજદારના સરનામે મોકલવામાં આવ્યો હતો અને તારીખ ૦૨જી માર્ચ, ૨૦૨૫ ના રોજ જ તેમના ધ્યાને આવ્યો હતો. તરત જ ત્યારપછી, તારીખ ૦૩જી માર્ચ, ૨૦૨૫ ના ઈ-મેઈલ દ્વારા, અરજદારના વકીલે

આબિટ્રેશન સેન્ટરને નોટિસ મોડી મળવા અંગે જાણ કરી હતી અને કલેમ સ્ટેટમેન્ટ દાખલ કરવા માટે સમય વધારવાની માંગણી કરી હતી.

૨.૫ પોતાની મોટી ઉંમર અને ભારતની મુસાફરી કરવામાં અસમર્થતાના કારણે, અરજદારે આબિટ્રેલ કાર્યવાહીમાં તેમનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે શ્રી ગૌરાંગ ભાવસારની તરફેણમાં પાવર ઓફ એટર્ની કરી આપ્યો હતો. અસલ પાવર ઓફ એટર્ની ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ફાઇલ કરવા માટે રવાના કરવામાં આવ્યો હતો. જોકે, તે સમયસર પહોંચી શક્યો નહોતો. તે દરમિયાન, તારીખ ૦૮મી એપ્રિલ, ૨૦૨૫ ના ઇ-મેઇલ દ્વારા, આબિટ્રેશન સેન્ટરે અરજદારના વકીલને જાણ કરી હતી કે જો તારીખ ૧૫મી એપ્રિલ, ૨૦૨૫ સુધીમાં કલેમ સ્ટેટમેન્ટ ફાઇલ કરવામાં નહીં આવે, તો તેમ કરવાની તક બંધ થઈ જશે.

૨.૬ અસલ પાવર ઓફ એટર્ની હજુ સુધી પ્રાપ્ત થયો ન હોવાથી અને કલેમ સ્ટેટમેન્ટ ફાઇલ કરવાની અંતિમ મુદત નજીક હોવાથી, અરજદારના વકીલે પાવર ઓફ એટર્ની જોડ્યા વિના તારીખ ૧૫મી એપ્રિલ, ૨૦૨૫ ના રોજ આબિટ્રેશન સેન્ટર સમક્ષ કલેમ સ્ટેટમેન્ટ રજૂ કર્યું હતું. તે જ દિવસે, વિજ્ઞાન ટ્રિબ્યુનલે પાવર ઓફ એટર્નીની ગેરહાજરી અંગે સ્પષ્ટતા માગી હતી.

૨.૭ તારીખ ૧૬મી એપ્રિલ, ૨૦૨૫ ના પત્રવ્યવહાર દ્વારા, વિજ્ઞાન ટ્રિબ્યુનલને જાણ કરવામાં આવી હતી કે અસલ પાવર ઓફ એટર્ની હજુ સુધી પ્રાપ્ત થયો નથી અને તે પ્રાપ્ત થતાં જ તુરંત રજૂ કરવામાં આવશે. એવો ખુલાસો પણ કરવામાં આવ્યો હતો કે કલેમ સ્ટેટમેન્ટ પાવર ઓફ એટર્ની વિના માત્ર

એટલા માટે ફાઇલ કરવામાં આવ્યું હતું કારણ કે ફાઇલ કરવા માટેની નિર્ધારિત સમયમર્યાદા સમાપ્ત થઈ રહી હતી.

૨.૮ તારીખ ૧૯મી જૂન, ૨૦૨૫ ના રોજ, અરજદારે આર્બિટ્રેશન સેન્ટર સમક્ષ આર્બિટ્રલ ફી પેટે પોતાના હિસ્સાની રૂ. ૦૨,૦૬,૪૨૨/- ની રકમ જમા કરાવી હતી. ત્યારબાદ, તારીખ ૩૦મી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૨૫ ના રોજ યોજાયેલી આર્બિટ્રલ કાર્યવાહી દરમિયાન, અરજદારના વિદ્વાન વકીલે અસલ પાવર ઓફ એટર્ની રજૂ કરવા માટે વધુ સમયની વિનંતી કરી હતી. સદર વિનંતી સ્વીકારીને, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે તે રજૂ કરવા માટે તારીખ ૦૮મી ઓક્ટોબર, ૨૦૨૫ સુધીનો સમય આપ્યો હતો.

૨.૯ તારીખ ૦૮મી ઓક્ટોબર, ૨૦૨૫ ના રોજ, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ વિદ્વાન સિટી સિવિલ કોર્ટ સમક્ષની કાર્યવાહીમાં રોકાયેલા હતા અને તેથી, બપોરે ૧:૦૦ વાગ્યે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ હાજર રહી શક્યા નહોતા. પરિણામે, તે જ તારીખના હુકમ દ્વારા, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે માત્ર પાવર ઓફ એટર્ની રજૂ ન કરવાના આધારે જ અરજદારના દાવાને નામંજૂર કર્યો હતો.

૨.૧૦ ત્યારબાદ, તે જ દિવસે આશરે સાંજે ૪:૦૦ વાગ્યે, અરજદારના વિદ્વાન વકીલે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલને એક ઇ-મેઇલ પાઠવીને જાણ કરી હતી કે વિધિવત રીતે અમલમાં મૂકાયેલ અસલ પાવર ઓફ એટર્ની તેમના કબજામાં આવી ગયો છે અને ટ્રિબ્યુનલને કલેમ સ્ટેટમેન્ટ નામંજૂર કરતો હુકમ પાછો ખેંચવા, પાવર ઓફ એટર્ની રેકૉર્ડ પર લેવા અને તારીખ ૦૮મી ઓક્ટોબર, ૨૦૨૫ ના રોજ

સોગંદનામા પર થયેલા કલેમ સ્ટેટમેન્ટને બદલવાની પરવાનગી આપવા વિનંતી કરી હતી.

૩. ટેલિફોનિક સંપર્કો સહિતની વારંવારની વિનંતીઓ છતાં, વિદ્વાન આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ઉપરોક્ત વિનંતી સ્વીકારવામાં ન આવતાં, વાદગ્રસ્ત હુકમથી તેમજ તે પાછો ખેંચવાના ઇનકારથી વ્યથિત થઈને, અરજદારે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળની હાલની અરજી દ્વારા આ અદાલતનો આશરો લીધો છે.

૪. હાલની અરજીમાં સમાવિષ્ટ વિવાદ એક સંકુચિત ક્ષેત્રમાં રહેલો હોવાથી, અને સંબંધિત પક્ષકારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલોની વિનંતી અને સંમતિને ધ્યાનમાં રાખીને, એડમિશનના તબક્કે જ અરજીનો આખરી નિકાલ હાથ ધરવામાં આવે છે.

૪.૧ રૂલ, તુરંત જ પરત કરવાપાત્ર. વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચશકુમાર પંડ્યા સામાવાળાઓ તરફે રૂલની નોટિસની બજવાણી જતી કરે છે.

૫. અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી એ. એચ. મોહાપાત્રા અને સામાવાળાઓ તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચશકુમાર પંડ્યાને સાંભળવામાં આવ્યા.

અરજદારની રજૂઆતો :

૬. અરજદાર તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે, વાદગ્રસ્ત હુકમને પડકારતાં, નીચે મુજબની રજૂઆતો આગળ ધરી હતી:

૬.૧ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વાદગ્રસ્ત હુકમ પ્રથમદર્શી રીતે જ ગેરકાયદે, મનસ્વી અને આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની જોગવાઈઓથી વિપરીત છે, અને તેથી, તેને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવા યોગ્ય છે.

૬.૨ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે કલેમ સ્ટેટમેન્ટ નામંજૂર કરવું એ વાસ્તવમાં આર્બિટ્રલ કાર્યવાહીની સમાપ્તિ સમાન છે, જે કાયદામાં અસ્વીકાર્ય છે અને આર્બિટ્રેશન સેન્ટર (ડોમેસ્ટિક એન્ડ ઇન્ટરનેશનલ), હાઈકોર્ટ ઓફ ગુજરાત રૂલ્સ, ૨૦૨૧ ના નિયમ ૪૮ સાથે વંચાણે લેવાતી આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૨ ના આદેશની વિરુદ્ધ છે.

૬.૩ વિદ્વાન વકીલે એવી દલીલ કરી હતી કે પાવર ઓફ એટર્ની રજૂ ન કરવો એ માત્ર એક સુધારી શકાય તેવી પ્રક્રિયાગત ખામી હતી અને તેથી, તે કલેમ સ્ટેટમેન્ટ નામંજૂર કરવા માટેનો માન્ય આધાર બની શક્યો ન હોત. એવી વિનંતી કરવામાં આવી છે કે અજાણતા થયેલી ભૂલ, બેદરકારી અથવા પ્રક્રિયાગત ચૂક ભૂળભૂત ન્યાયનો ઇનકાર કરવામાં પરિણમવી જોઈએ નહીં. વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા મુજબ, પ્રક્રિયાગત નિયમો ન્યાયના હેતુને સરળ બનાવવા અને આગળ ધપાવવા માટેના છે અને તેનો ઉપયોગ ન્યાયને પરાજિત કરવા અથવા નકારવા માટેના સાધન તરીકે થઈ શકે નહીં. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે માત્ર પાવર ઓફ એટર્ની રજૂ ન કરવાના આધારે જ દાવાને ફગાવી દેવો એ વિદ્વાન આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા અતિશય અક્ષરશ:

અને ટેકનિકલ વલણને પ્રતિબિંબિત કરે છે, જે આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ના ઉદ્દેશ અને મૂળ ભાવનાથી વિપરીત છે.

૬.૪ ઉપરોક્ત રજૂઆતોના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૦૧/૨૦૨૨ માં આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા આપવામાં આવેલા અને તારીખ ૩૦મી જાન્યુઆરી, ૨૦૨૩ ના રોજ નક્કી કરાયેલા પહલ એન્જિનિયર્સ વિ. ગુજરાત વોટર સપ્લાય એન્ડ સીવરેજ બોર્ડ ના કેસના નિર્ણય પર દ્રઢ આધાર રાખ્યો છે.

૬.૫ ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરીને, અરજદાર તરફેના વિદ્વાન વકીલે આ અદાલતને અરજી મંજૂર કરવા અરજ કરી હતી.

સામાવાળાની રજૂઆતો :

૭. તેનાથી વિપરીત, સામાવાળાઓ તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે, વાદ્યસ્ત હુકમનું સમર્થન કરતાં, નીચે મુજબની રજૂઆતો આગળ ધરી હતી:

૭.૧ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળની હાલની અરજી કાયદાની દ્રષ્ટિએ ટકી શકે તેવી નથી. વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા મુજબ, આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ એ એક સ્વયં-સંપૂર્ણ સંહિતા છે જે સંપૂર્ણ મિકેનિઝમ પૂરું પાડે છે, જેમાં આર્બિટ્રલ એવોર્સને પડકારવા માટે કલમ ૩૪ હેઠળનો ચોક્કસ વૈધાનિક ઉપાય પણ સામેલ છે. આવા અસરકારક વૈકલ્પિક ઉપાયની ઉપલબ્ધતાને ધ્યાનમાં રાખીને,

એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે અનુચ્છેદ ૨૨૭ હેઠળ આ અદાલતના સુપરવાઈઝરી અધિકારક્ષેત્રનો આશરો લઈ શકાય નહીં જેથી આ કાર્યવાહીને અપીલ ફોરમમાં રૂપાંતરિત કરી શકાય.

૭.૨ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે યોગ્ય અધિકારક્ષમતા વિનાની વ્યક્તિ દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલી કાનૂની કાર્યવાહી કાયદાની નજરમાં અસ્તિત્વહીન છે. જ્યાં દાવેદાર પાવર ઓફ એટર્ની ધારક મારફતે કાર્યવાહી ચલાવવા માગે છે, ત્યાં આવા અધિકારનું અસ્તિત્વ, અમલ અને માન્યતા અસલ દસ્તાવેજ અથવા તેની વિધિવત પ્રમાણિત નકલ રજૂ કરીને સ્થાપિત કરવી જરૂરી છે. હાલના કેસમાં, પૂરતી તક આપવામાં આવી હોવા છતાં, અરજદાર પાવર ઓફ એટર્ની રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા. પરિણામે, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે એક કાયદેસર કાનૂની અનુમાન ઊભું થાય છે કે કથિત એટર્ની ધારકની તરફેણમાં કોઈ માન્ય અધિકાર અસ્તિત્વમાં નહોતો. આવા સંજોગોમાં, પાવર ઓફ એટર્ની રજૂ ન કરવા બદલ દાવાને નામંજૂર કરતો વિદ્વાન આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલો હુકમ ગેરકાયદે કે અયોગ્ય કહી શકાય નહીં.

૭.૩ વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે પાવર ઓફ એટર્ની રજૂ ન કરવાના કારણે દાવાને નામંજૂર કરવો એ વાસ્તવમાં લોકસ સ્ટેન્ડાઈ ના અભાવ પર આધારિત છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે જ્યાં યોગ્ય અધિકારપત્ર વિના આર્બિટ્રલ કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવે છે, ત્યાં દાવેદાર પાસે ટ્રિબ્યુનલના

અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવા માટે જરૂરી અધિકારક્ષમતા હોતી નથી. આવી ખામી ટ્રિબ્યુનલના અધિકારક્ષેત્રના મૂળ પર જ પ્રહાર કરે છે અને તેથી, તે માત્ર પ્રક્રિયાગત અનિયમિતતા હોવાને બદલે એક અસાધ્ય અધિકારક્ષેત્રની ખામી બને છે.

૭.૪ વિદ્વાન વકીલ વધુમાં રજૂઆત કરે છે કે, આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૨ ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લેતાં, એકવાર દાવેદાર જરૂરી લોકસ સ્ટેન્ડાઈ સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ જાય અને કાર્યવાહી માન્ય અધિકારપત્ર વિના શરૂ કરવામાં આવી હોવાનું દર્શાવવામાં આવે, ત્યારે આવી કાર્યવાહી કાયદેસર રીતે ટકી શકતી નથી. તદનુસાર, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે વિદ્વાન આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલ વાદગ્રસ્ત હુકમ સદર એક્ટની કલમ ૩૨ સાથે સંપૂર્ણપણે સુસંગત છે અને તેમાં આ અદાલત દ્વારા હસ્તક્ષેપ કરવા યોગ્ય કોઈ કાનૂની ખામી નથી.

૭.૫ છેલ્લે એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદારે માત્ર દાવાને નિર્ધારિત મર્યાદા (લિમિટેશન) ના સમયગાળામાં લાવવાના એકમાત્ર હેતુથી કોઈપણ માન્ય અધિકારપત્ર વિના ઉતાવળે કલેમ સ્ટેટમેન્ટ દાખલ કર્યું હતું. એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે અગાઉનો પાવર ઓફ એટર્ની ટ્રાન્ઝિટમાં ખોવાઈ ગયો હતો તેવા દાવાને સમર્થન આપવા માટે અરજદાર દ્વારા કોઈ દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કરવામાં આવ્યા નથી, જેમ કે રવાનગીનો પુરાવો અથવા ડિલિવરીની પહોંચ. આવી કોઈપણ સમર્થક સામગ્રીના અભાવમાં, પાવર ઓફ એટર્ની રજૂ ન કરવા

અંગે આપવામાં આવેલ ખુલાસો વિશ્વસનીયતા ધરાવતો નથી. તેથી, સામાવાળાઓના જણાવ્યા મુજબ, વિદ્વાન આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કલેમ સ્ટેટમેન્ટ નામંજૂર કરવું એ કાયદા અથવા અધિકારક્ષેત્રની કોઈ ભૂલ ગણી શકાય નહીં.

૭.૬ ઉપરોક્ત દલીલના સમર્થન માટે, વિદ્વાન વકીલે (૨૦૧૦) ૨ એસ.સી.સી. ૧૧૪ માં અહેવાલ થયેલા દલીપ સિંહ વિ. સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર ભારે આધાર રાખ્યો છે.

૭.૭ ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરીને, વિદ્વાન વકીલે આ અદાલતને અરજી ફગાવી દેવા વિનંતી કરી હતી.

૮. મેં સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા છે અને રેકૉર્ડ પર રજૂ કરાયેલી સામગ્રીનું અવલોકન કર્યું છે. ઉપર જણાવવામાં આવી છે તે સિવાયની અન્ય કોઈ અને/અથવા આગળની રજૂઆતો સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા કરવામાં આવી નથી.

કાયદાનો પ્રશ્ન :

૯. સંબંધિત પક્ષકારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલી સામગ્રી પર વિચારણા કર્યા પછી, આ અદાલત દ્વારા નિર્ણય કરવા માટે ઉદ્ભવતો મુખ્ય પ્રશ્ન નીચે મુજબ છે:

“શું માત્ર પાવર ઓફ એટર્ની રજૂ ન કરવાના આધારે જ કલેમ સ્ટેટમેન્ટ નામંજૂર કરવામાં અને પરિણામે આર્બિટ્રલ કાર્યવાહી સમાપ્ત કરવામાં વિદ્વાન આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ વાજબી હતા, અને આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમો ૨૫(એ) અને ૩૨(૨) (એ), (બી) અને (સી) ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લેતાં, શું આવું રજૂ ન કરવું એ સુધારી શકાય તેવી પ્રક્રિયાગત અનિયમિતતા બને છે કે દાવેદારના લોકસ સ્ટેન્ડાઈને અસર કરતી અસાધ્ય અધિકારક્ષેત્રની ખામી બને છે?”

૧૦. ઉપરોક્ત પ્રશ્નનો નિર્ણય કરતાં પહેલાં, મારા મતે, કેટલીક મૂળભૂત હકીકતો નીચે મુજબ ધ્યાને લેવી જરૂરી છે:

(૧) આ અદાલતની કોઓર્ડિનેટ બેન્ચે આર્બિટ્રેશન એક્ટ હેઠળની પિટિશન નં. ૧૫/૨૦૨૪ માં તારીખ ૧૦મી જાન્યુઆરી, ૨૦૨૫ ના રોજ નીચે મુજબનો હુકમ પસાર કર્યો હતો:

“૧. આર્બિટ્રેટરની નિમણૂક અંગે પૂર્વ-સંદર્ભ તબક્કે ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલ વિવાદ અરજદારના દાવાના ગુણદોષ સંબંધિત છે, જેની આ અદાલત દ્વારા તપાસ કરી શકાય નહીં.

૨. પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી, આ અદાલતને જણાય છે કે પક્ષકારો વચ્ચે આર્બિટ્રેશન કરાર અસ્તિત્વ ધરાવે છે અને આર્બિટ્રેશન કલમનો અમલ કરવા માટે સામાવાળાઓને

વિધિવત નોટિસ મોકલવામાં આવી હતી. તેથી, હું અરજી મંજૂર કરું છું.

૩. આથી, હું નીચે મુજબનો હુકમ કરું છું:

હુકમ

(૧) અરજી મંજૂર કરવામાં આવે છે.

(૨) અમદાવાદના નારણપુરા રેલ્વે કોસિંગ પાસે, ૧૪, સવિતા સોસાયટી ખાતે રહેતા નિવૃત્ત જિલ્લા ન્યાયાધીશ શ્રી આઈ. આર. દવે, મો. ૯૪૨૬૭૦૦૫૩૧, ઇમેઇલ: ilesh.dave56@gmail.com ને આબિટ્રેશન સેન્ટર (ડોમેસ્ટિક એન્ડ ઇન્ટરનેશનલ), હાઇકોર્ટ ઓફ ગુજરાત રૂલ્સ, ૨૦૨૧ મુજબ પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદોના નિરાકરણ માટે એકમાત્ર આબિટ્રેટર તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવે છે. બંને પક્ષકારો પણ સદર નિયમો દ્વારા સંચાલિત રહેશે.

(૩) રજિસ્ટ્રીએ આ હુકમની જાણ સ્પીડ પોસ્ટ દ્વારા એકમાત્ર આબિટ્રેટરને તુરંત કરવી.

(૪) પેનિંગ અરજી(ઓ), જો કોઈ હોય તો, દફતરે કરવામાં આવે છે.”

- (૨) તેના અનુસંધાનમાં, આર્બિટ્રેશન સેન્ટરે તારીખ ૨૪મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૫ ના રોજ અથવા તે પહેલાં કલેમ સ્ટેટમેન્ટ ફાઇલ કરવાનો નિર્દેશ આપતો પત્રવ્યવહાર જારી કર્યો હતો.
- (૩) સદર પત્રવ્યવહાર યુનાઇટેડ કિંગડમ ખાતેના અરજદારના સરનામે મોકલવામાં આવ્યો હતો. જોકે, અરજદાર લંડન પહોંચ્યા ત્યારે તારીખ ૦૨જી માર્ચ, ૨૦૨૫ ના રોજ જ અરજદારને તે ખરેખર પ્રાપ્ત થયો હતો.
- (૪) તે પછી તુરંત જ, તારીખ ૦૩જી માર્ચ, ૨૦૨૫ ના રોજ, આર્બિટ્રેશન સેન્ટરને એક ઇ-મેઇલ મોકલીને નોટિસ મોડી મળ્યાની જાણ કરવામાં આવી હતી અને કલેમ સ્ટેટમેન્ટ ફાઇલ કરવા માટે મુદત લંબાવવાની વિનંતી કરવામાં આવી હતી.
- (૫) તેના પ્રત્યુત્તરમાં, આર્બિટ્રેશન સેન્ટરે તારીખ ૦૮મી એપ્રિલ, ૨૦૨૫ ના ઇ-મેઇલ દ્વારા અરજદારના વિદ્વાન વકીલને જાણ કરી હતી કે તારીખ ૧૫મી એપ્રિલ, ૨૦૨૫ ના રોજ અથવા તે પહેલાં કલેમ સ્ટેટમેન્ટ ફાઇલ કરી દેવું.
- (૬) તારીખ ૧૫મી એપ્રિલ, ૨૦૨૫ સુધીમાં અસલ પાવર ઓફ એટર્ની પ્રાપ્ત થયો ન હોવાથી, આર્બિટ્રેશન સેન્ટર દ્વારા નિર્ધારિત સમયમર્યાદાનું પાલન કરવા માટે, અરજદારે પાવર ઓફ એટર્ની જોડ્યા વિના જ સદર તારીખે કલેમ સ્ટેટમેન્ટ ફાઇલ કર્યું હતું.

(૭) તે જ દિવસે, એટલે કે તારીખ ૧૫મી એપ્રિલ, ૨૦૨૫ ના રોજ, વિદ્વાન આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલે અરજદારના વિદ્વાન વકીલને પાવર ઓફ એટર્ની અંગેની સ્થિતિ સ્પષ્ટ કરવા જણાવ્યું હતું. તેના જવાબમાં, તારીખ ૧૬મી એપ્રિલ, ૨૦૨૫ ના રોજ, વિદ્વાન વકીલે ટ્રિબ્યુનલને જણાવ્યું હતું કે અસલ પાવર ઓફ એટર્ની હજુ સુધી પ્રાપ્ત થયો નથી અને તે પ્રાપ્ત થતાં જ રજૂ કરવામાં આવશે. ત્યારબાદ, તારીખ ૩૦મી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૨૫ ના રોજ યોજાયેલી કાર્યવાહી દરમિયાન, વિદ્વાન વકીલે અસલ પાવર ઓફ એટર્ની રેકૉર્ડ પર રજૂ કરવા માટે વધુ સમય માગ્યો હતો, અને વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે તે હેતુ માટે તારીખ ૦૮મી ઓક્ટોબર, ૨૦૨૫ સુધીનો સમય આપ્યો હતો.

(૮) તારીખ ૦૮મી ઓક્ટોબર, ૨૦૨૫ ના રોજ, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ સિટી સિવિલ કોર્ટ સમક્ષની કાર્યવાહીમાં રોકાયેલા હોવાથી, વિદ્વાન આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ હાજર રહી શક્યા નહોતા. તેમની ગેરહાજરીમાં, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે પાવર ઓફ એટર્ની રજૂ ન કરવા બદલ અરજદારના દાવાને નામંજૂર કર્યો હતો. જોકે, તે જ દિવસે પછીથી, આશરે સાંજે ૪:૦૦ વાગ્યે, વિદ્વાન વકીલે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલનો સંપર્ક કર્યો હતો અને વિધિવત અમલમાં મુકાયેલા પાવર ઓફ એટર્નીની અસલ ભૌતિક નકલ સાથે સુધારેલું ક્લેમ સ્ટેટમેન્ટ સ્વીકારીને સદર હુકમ પાછો ખેંચવા વિનંતી કરી હતી.

૧૧. શરૂઆતમાં જ, ઉપરોક્ત પ્રશ્નનો જવાબ આપવા માટે, ૧૯૯૬ ના અધિનિયમના મુખ્ય ઉદ્દેશો ધ્યાનમાં રાખવા યોગ્ય છે. તે નીચે મુજબ દર્શાવેલ છે:

- (૧) અદાલતોની દેખરેખની (સુપરવાઈઝરી) ભૂમિકા ન્યૂનતમ કરવી.
- (૨) વિવાદોનો ઝડપી નિકાલ પૂરો પાડવો.
- (૩) અધિનિયમ વિવાદના સુમેળભર્યા, ઝડપી અને ખર્ચ-કાર્યક્ષમ સમાધાનની જોગવાઈ કરે છે.
- (૪) આર્બિટ્રેશન કોર્ટના ઔપચારિક એવોર્ડ દ્વારા પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદનું નિરાકરણ લાવવું.
- (૫) આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહી ન્યાયી, નિષ્પક્ષ અને અસરકારક રહે તે સુનિશ્ચિત કરવું.
- (૬) તે એક એવો કાયદો છે જે સ્થાનિક (ડોમેસ્ટિક) આર્બિટ્રેશનનું નિયમન કરે છે વગેરે.

૧૧.૧ ઉપરોક્ત ઉદ્દેશોનું સંયુક્ત વાંચન કરતાં, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ નો એક મુખ્ય ઉદ્દેશ એ સુનિશ્ચિત કરવાનો છે કે અમલપાત્ર આર્બિટ્રલ એવોર્સ દ્વારા વિવાદોના ઝડપી નિરાકરણની સુવિધા આપતી વખતે ન્યાયિક હસ્તક્ષેપને ન્યૂનતમ રાખીને આર્બિટ્રલ કાર્યવાહી ન્યાયી, નિષ્પક્ષ, કાર્યક્ષમ અને અસરકારક રીતે ચલાવવામાં આવે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, વિદ્વાન આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ પાસેથી

નિષ્પક્ષતા અને ન્યાયના સિદ્ધાંતો સાથે સમાધાન કર્યા વિના ઝડપી ન્યાયનિર્ણય સુનિશ્ચિત કરવા માટે હેતુપૂર્ણ, વ્યવહારુ અને સર્વગ્રાહી અભિગમ અપનાવવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે. તેથી, ટ્રિબ્યુનલ પાસેથી અતિશય ટેકનિકલ કે રૂઢિચુસ્ત અભિગમ અપનાવવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવતી નથી, જે અધિનિયમના મૂળ ઉદ્દેશને જ નિષ્ફળ બનાવે છે અને બંધારણીય અદાલતોની દેખરેખની ભૂમિકાને બિનજરૂરી રીતે વિસ્તૃત કરે છે.

૧૨. ઉપરોક્ત નિર્વિવાદ હકીકતો તેમજ સદર એક્ટના મુખ્ય ઉદ્દેશોને ધ્યાનમાં રાખીને, ઉપરોક્ત પ્રશ્નનો તેના સાચા પરિપ્રેક્ષ્યમાં નિર્ણય કરવા માટે સદર એક્ટની કેટલીક જોગવાઈઓ યોગ્ય વિચારણાને પાત્ર છે, જે નીચે મુજબ છે:

“૨૫. પક્ષકારની કસૂર.— જ્યાં સુધી પક્ષકારો દ્વારા અન્યથા સંમત ન થવામાં આવ્યું હોય, ત્યાં પૂરતું કારણ દર્શાવ્યા વિના,—

(એ) દાવેદાર કલમ ૨૩ ની પેટા-કલમ (૧) અનુસાર પોતાનું કલેમ સ્ટેટમેન્ટ પહોંચાડવામાં નિષ્ફળ જાય છે, ત્યારે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ કાર્યવાહી સમાપ્ત કરશે;

(બી) સામાવાળો કલમ ૨૩ ની પેટા-કલમ (૧) અનુસાર પોતાનું સંરક્ષણ નિવેદન (સ્ટેટમેન્ટ ઓફ ડિફેન્સ) પહોંચાડવામાં નિષ્ફળ જાય છે, ત્યારે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ તે નિષ્ફળતાને પોતે જ દાવેદારના આક્ષેપોની કબૂલાત તરીકે ગણ્યા વિના કાર્યવાહી ચાલુ

રાખશે અને સામાવાળાના આવા બચાવ નિવેદન ફાઇલ કરવાના
અધિકારને જમ થયેલો ગણવાનો વિવેકબુદ્ધિ અધિકાર રહેશે;

(સી) કોઈ પક્ષકાર મૌખિક સુનાવણીમાં હાજર રહેવામાં અથવા
દસ્તાવેજ પુરાવા રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે, ત્યારે આર્બિટ્રલ
ટ્રિબ્યુનલ કાર્યવાહી ચાલુ રાખી શકે છે અને તેની સમક્ષના પુરાવા
પર આર્બિટ્રલ એવોર્ડ આપી શકે છે.”

“૩૨. કાર્યવાહીની સમાપ્તિ.—

(૧) આર્બિટ્રલ કાર્યવાહી આખરી આર્બિટ્રલ એવોર્ડ દ્વારા અથવા
પેટા-કલમ (૨) હેઠળ આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલના હુકમ દ્વારા સમાપ્ત
કરવામાં આવશે.

(૨) આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ નીચેના સંજોગોમાં આર્બિટ્રલ કાર્યવાહીની
સમાપ્તિ માટેનો હુકમ જારી કરશે જ્યાં—

(એ) દાવેદાર પોતાનો દાવો પાછો ખેંચી લે છે, સિવાય કે
સામાવાળો તે હુકમ સામે વાંધો ઉઠાવે અને આર્બિટ્રલ
ટ્રિબ્યુનલ વિવાદના આખરી સમાધાન મેળવવામાં તેના ભાગે
કાયદેસર હિત સ્વીકારે,

(બી) પક્ષકારો કાર્યવાહીની સમાપ્તિ અંગે સંમત થાય છે, અથવા

(સી) આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલને જણાય છે કે અન્ય કોઈપણ કારણસર કાર્યવાહી ચાલુ રાખવી બિનજરૂરી અથવા અશક્ય બની ગઈ છે.

(૩) કલમ ૩૩ અને કલમ ૩૪ ની પેટા-કલમ (૪) ને આધીન રહીને, આર્બિટ્રલ કાર્યવાહીની સમાપ્તિ સાથે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલનો મેન્ડેટ સમાપ્ત થશે.”

“૪૮. કાર્યવાહીની સમાપ્તિ :—

૪૮.૧ આર્બિટ્રલ કાર્યવાહી આખરી આર્બિટ્રલ એવોર્ડ દ્વારા અથવા પેટા-નિયમ (૨) હેઠળ આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલના હુકમ દ્વારા સમાપ્ત કરવામાં આવશે;

૪૮.૨ આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ નીચેના સંજોગોમાં આર્બિટ્રલ કાર્યવાહીની સમાપ્તિ માટેનો હુકમ જારી કરશે જ્યાં :

(એ) દાવેદાર પોતાનો દાવો પાછો ખેંચી લે છે, સિવાય કે સામાવાળો તે હુકમ સામે વાંધો ઉઠાવે અને આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ વિવાદના આખરી સમાધાન મેળવવામાં તેના ભાગે કાયદેસર હિત સ્વીકારે.

(બી) પક્ષકારો કાર્યવાહીની સમાપ્તિ અંગે સંમત થાય છે.

(સી) આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલને જણાય છે કે અન્ય કોઈપણ
કારણસર કાર્યવાહી ચાલુ રાખવી બિનજરૂરી અથવા અશક્ય
બની ગઈ છે.”

૧૩. આર્બિટ્રેશન સેન્ટર (ડોમેસ્ટિક એન્ડ ઇન્ટરનેશનલ), હાઈકોર્ટ ઓફ
ગુજરાત રૂલ્સ, ૨૦૨૧ ના નિયમ ૪૮ સાથે વંચાણે લેવાતી આર્બિટ્રેશન એન્ડ
કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમો ૨૫ અને ૩૨ નું સંયુક્ત વાંચન કરતાં,
આ અદાલતને જણાય છે કે ધારાસભાએ એવા સંજોગોનું વિગતવાર વર્ણન કર્યું
છે કે જે હેઠળ આર્બિટ્રલ કાર્યવાહી સમાપ્ત કરી શકાય છે. કલમ ૩૨(૧)
અસંદિગ્ધપણે આદેશ આપે છે કે સામાન્ય રીતે આર્બિટ્રલ કાર્યવાહી માત્ર આખરી
આર્બિટ્રલ એવોર્ડ આપીને જ સમાપ્ત થશે, જે તેની પેટા-કલમ (૨) ના કલોઝ
(એ), (બી) અને (સી) હેઠળ ઘડવામાં આવેલા મર્યાદિત અપવાદોને આધીન
રહેશે.

કલમ ૩૨(૨) આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલને માત્ર કલોઝ (એ), (બી) અને
(સી) હેઠળ સ્પષ્ટપણે ગણાવવામાં આવેલા સંજોગોમાં જ હુકમ દ્વારા કાર્યવાહી
સમાપ્ત કરવાની સત્તા આપે છે. તેવી જ રીતે, કલમ ૨૫ આર્બિટ્રલ કાર્યવાહીના
પક્ષકારો તરફથી અમુક કસૂરની કલ્પના કરે છે અને ટ્રિબ્યુનલને તેના કલોઝ
(એ), (બી) અને (સી) હેઠળ નિયત કરવામાં આવેલી રીતે કાર્યવાહી કરવાની
સત્તા આપે છે, જેમાં કાયદા દ્વારા સ્પષ્ટપણે પરિકલ્પિત પરિસ્થિતિઓમાં
કાર્યવાહીની સમાપ્તિ પણ સામેલ છે.

તેથી, કલમો ૨૫ અને ૩૨ નું સર્વગ્રાહી અને સુસંગત અર્થઘટન કરતાં, એ સ્પષ્ટ બને છે કે આર્બિટ્રલ કાર્યવાહી સમાપ્ત કરવાની આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની સત્તા અનિયંત્રિત નથી પરંતુ તે સદર એક્ટની કલમો ૨૫(એ), (બી), (સી) અને ૩૨(૨)(એ), (બી), (સી) હેઠળ સ્પષ્ટપણે પરિકલ્પિત સંજોગો દ્વારા મર્યાદિત છે. કાયદો ટ્રિબ્યુનલને કાર્યવાહી સમાપ્ત કરવાની અથવા તેમાં સ્પષ્ટપણે પૂરી પાડવામાં આવેલી પરિસ્થિતિઓ સિવાય દાવાને ફગાવી દેવાની કોઈ સામાન્ય કે અવશેષ સત્તા આપતો નથી.

તેનાથી વિપરીત, કલમ ૩૨(૧) માં સમાવિષ્ટ આદેશને ધ્યાનમાં લેતાં, સામાન્ય નિયમ એ છે કે આર્બિટ્રલ કાર્યવાહી વિવાદના ગુણદોષ પર આપવામાં આવેલા આખરી આર્બિટ્રલ એવોર્ડમાં પરિણમવી જોઈએ. તદનુસાર, કલમો ૨૫(એ), (બી), (સી) અને ૩૨(૨)(એ), (બી), (સી) હેઠળ સ્પષ્ટપણે કલ્પના કરાયેલ પરિસ્થિતિઓ સિવાય, આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ તેની સમક્ષના વિવાદોનો ન્યાયનિર્ણય કરવા અને આખરી આર્બિટ્રલ એવોર્ડ જાહેર કરવા માટે વૈધાનિક બંધન હેઠળ રહે છે. ઉપરોક્ત વૈધાનિક જોગવાઈઓના કાર્યક્ષેત્રની બહાર કાર્યવાહીની કોઈપણ સમાપ્તિ સદર એક્ટ હેઠળના માળખા અને કાયદાકીય આશય સાથે સુસંગત રહેશે નહીં.

૧૪. ઉપરોક્ત વૈધાનિક માળખા અને આર્બિટ્રલ કાર્યવાહીને સંચાલિત કરતા સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને, જો હાલના કેસની હકીકતોની તપાસ કરવામાં આવે, તો આ અદાલતનો એવો અભિપ્રાય છે કે વિદ્વાન આર્બિટ્રલ

ટ્રિબ્યુનલે આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ના ઉદ્દેશ, હેતુ અને કાયદાકીય આશયથી વિપરીત રીતે કાર્ય કર્યું છે. વૈકલ્પિક વિવાદ નિવારણ પદ્ધતિ હોવાને નાતે આર્બિટ્રેશનનો હેતુ વિવાદોના ગુણદોષ પર ઝડપી અને અસરકારક ન્યાયનિર્ણયની સુવિધા આપવાનો છે. પરિણામે, આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ પાસેથી અયોગ્ય ટેકનિકલ બાબતો પર આધારિત અભિગમને બદલે વ્યવહાર અને ન્યાય-લક્ષી અભિગમ અપનાવવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે.

હાલના કેસની હકીકતોમાં, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ માત્ર અસલ પાવર ઓફ એટર્ની રજૂ ન કરવાના આધારે કલેમ સ્ટેટમેન્ટ નામંજૂર કરવામાં અને તે રીતે આર્બિટ્રલ કાર્યવાહીનો અંત લાવવામાં બિલકુલ વાજબી નહોતા. આવું પગલું ૨૦૨૧ ના સંબંધિત નિયમો સાથે વંચાણે લેવાતી સદર એક્ટની કલમ ૩૨ હેઠળ ન તો વિચારવામાં આવ્યું છે કે ન તો સદર એક્ટની કલમ ૨૫(એ) ના માળખામાં ટકી શકે તેવું છે. જે સંજોગોમાં આર્બિટ્રલ કાર્યવાહી સમાપ્ત થઈ શકે છે તે કલમો ૨૫ અને ૩૨ હેઠળ સ્પષ્ટપણે ગણાવવામાં આવ્યા છે, અને ન્યાયિક અર્થઘટન અથવા પ્રક્રિયાગત જડતા દ્વારા તેમાં કોઈ વધારાના આધારો ઉમેરી શકાય નહીં.

આ અદાલતના સુવિચારિત મતે, પાવર ઓફ એટર્ની રજૂ ન કરવો એ સદર એક્ટની કલમ ૩૨(૨)(એ), (બી) અથવા (સી) હેઠળ કલ્પના કરાયેલ કોઈપણ સંજોગોમાં આવતું નથી જેથી દાવાને નામંજૂર કરીને કાર્યવાહી સમાપ્ત કરવાનું વાજબી ઠેરવી શકાય. પરિણામે, ગુણદોષ પર ન્યાયનિર્ણય કર્યા વિના

અને આખરી આર્બિટ્રલ એવોર્ડ આપ્યા વિના કાર્યવાહી સમાપ્ત કરવાની અસર ધરાવતો વાદગ્રસ્ત હુકમ વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલમાં નિહિત સત્તાની બહાર જાય છે અને કાયદાની દ્રષ્ટિએ ટકી શકે તેમ નથી.

એ સાચું છે કે દાવેદાર તરફથી કસૂર ધરાવતા યોગ્ય કેસમાં, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ કલમ ૨૫(એ) ની જોગવાઈઓ લાગુ કરી શકે છે અને તે મુજબ કાર્ય કરી શકે છે. જોકે, આવા સંજોગોમાં પણ, પાવર ઓફ એટર્ની રજૂ ન કરવા જેવી સુધારી શકાય તેવી પ્રક્રિયાગત ચૂક બદલ કાયદો ગુણદોષ પર દાવાને નામંજૂર કરવાની કલ્પના કરતો નથી. એકવાર કલમ ૩૨(૨) હેઠળ પરિકલ્પિત સંજોગો ગેરહાજર હોય, ત્યારે ટ્રિબ્યુનલ પાસેથી સામાન્ય રીતે વિવાદનો ન્યાયનિર્ણય કરવાની અને આખરી આર્બિટ્રલ એવોર્ડ આપીને કાર્યવાહી પૂર્ણ કરવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે.

૧૪.૧ વાદગ્રસ્ત હુકમ દર્શાવે છે કે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નિર્ધારિત સમયની અંદર અરજદાર અસલ પાવર ઓફ એટર્ની રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા તે એકમાત્ર આધારે જ દાવાને નામંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો. આ અદાલતના મતે આવો આધાર સદર એક્ટની કલમ ૩૨(૨)(એ), (બી) અથવા (સી) ના કાર્યક્ષેત્ર હેઠળ આવતો નથી. વધુમાં વધુ, તે સંજોગો કલમ ૨૫(એ) ની જોગવાઈઓને આકર્ષિત કરી શક્યા હોત, જે ટ્રિબ્યુનલને કાયદા દ્વારા કલ્પના કરાયેલ રીતે દાવેદારની કસૂર સામે કાર્યવાહી કરવાની સત્તા આપે છે. જોકે, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ વૈધાનિક યોજના અનુસાર કાર્યવાહીની સમાપ્તિ અને પ્રક્રિયાગત આધારે દાવાને

સંપૂર્ણપણે ફગાવી દેવા વચ્ચેના તફાવતને અવગણી ગયા હોય તેવું જણાય છે.

વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલ અભિગમ આર્બિટ્રલ ન્યાયનિર્ણયને સંચાલિત કરતા મૂળભૂત સિદ્ધાંતો સાથે અસંગત છે. આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલમાં નિહિત સત્તા વિવાદોના વાસ્તવિક ગુણદોષ પર ન્યાયનિર્ણયની સુવિધા આપવા માટેની છે અને અતિશય ટેકનિકલ પ્રક્રિયાગત વાંધાઓનો આશરો લઈને કાયદેસરના દાવાઓને પરાજિત કરવા માટેની નથી, ખાસ કરીને જ્યાં ખામી સુધારી શકાય તેવી હોય. તે સ્થિતિમાં, માત્ર પાવર ઓફ એટર્ની રજૂ ન કરવા બદલ દાવાને નામંજૂર કરવો એ સદર એક્ટની જોગવાઈઓ દ્વારા મંજૂર ન કરાયેલી સત્તાનો ઉપયોગ કરવા સમાન છે અને તેથી તે અધિકારક્ષેત્રની દ્રષ્ટિએ ભૂલભરેલો ગણવાને પાત્ર છે.

તેથી, આ અદાલતને ખાતરી થાય છે કે હાલનો કેસ ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૭ હેઠળ તેના સુપરવાઈઝરી અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાની ખાતરી આપે છે, કારણ કે હસ્તક્ષેપ ન કરવાથી ગુણદોષ પર ન્યાયનિર્ણયનો ઈનકાર થશે અને પરિણામે ન્યાયનો ગંભીર પરાજય થશે.

૧૪.૨ એ પણ સમાન રીતે સુસ્થાપિત છે કે પાવર ઓફ એટર્ની અથવા પક્ષકારનું પ્રતિનિધિત્વ કરવાનો અધિકાર એ અનિવાર્યપણે પ્રક્રિયાગત પાલનની બાબત છે. તે સંબંધમાં કોઈપણ ખામી સામાન્ય રીતે સુધારી શકાય તેવી હોય છે અને તે પોતે જ દાવેદારના વાસ્તવિક અધિકારોને સમાપ્ત કરતી નથી અથવા મૂળ દાવાને બિન-જાળવણીપાત્ર બનાવતી નથી. જ્યાં સુધી હકીકતો અસંદિગ્ધપણે

આવા નિષ્કર્ષની ખાતરી ન આપે ત્યાં સુધી આવી ખામીને સામાન્ય રીતે અસાધ્ય અધિકારક્ષેત્રની ખામીના દરજ્જા સુધી વધારી શકાય નહીં.

હાલના કેસમાં, એ એક સ્વીકૃત સ્થિતિ છે કે જે દિવસે વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો તે જ દિવસે, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ અસલ પાવર ઓફ એટર્ની સાથે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પહોંચ્યા હતા અને નિયત સમયે હાજર રહેવામાં તેમની અસમર્થતા માટે ખુલાસો આપ્યો હતો. આવા સંજોગોમાં, ન્યાયના હિતમાં વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ પાસેથી ન્યાયનિર્ણય પ્રક્રિયાને સંપૂર્ણપણે બંધ કરવાને બદલે પ્રક્રિયાગત ખામીને સુધારવાની મંજૂરી આપીને ઉદાર અને વ્યવહારુ અભિગમ અપનાવવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવતી હતી.

આર્બિટ્રેશનનો ઉદ્દેશ્ય વિવાદોનું ઝડપી અને અસરકારક નિરાકરણ મેળવવાનો છે અને કડક પ્રક્રિયાગત ઓપચારિકતાઓ પર આગ્રહ રાખીને વાસ્તવિક અધિકારોને પરાજિત કરવાનો નથી. જો એમ માની પણ લેવામાં આવે કે અરજદારે સદર એક્ટની કલમ ૨૫(એ) ને આકર્ષિત કરતી કસૂર કરી હતી, તો પણ ટ્રિબ્યુનલે વૈધાનિક માળખાની મર્યાદામાં પોતાની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવો જરૂરી હતો અને તે ગુણદોષ પર ન્યાયનિર્ણયનો ઇનકાર થાય તે રીતે દાવાને નામંજૂર કરી શક્યું ન હોત. તેથી, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલ માર્ગ વાસ્તવિક ન્યાયના ભોગે પ્રક્રિયાગત જરૂરિયાતોના અતિશય ટેકનિકલ અમલને પ્રતિબિંબિત કરે છે અને તે આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની ભાવના સાથે સુસંગત નથી.

૧૫. સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા જે નિર્ણયો પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તેની કાળજીપૂર્વક વિચારણા કરવામાં આવી છે. જોકે, હકીકતલક્ષી પરિસ્થિતિ અને તેમાં સંકળાયેલા કાનૂની મુદ્દાઓની તપાસ કરતાં, આ અદાલતનો એવો અભિપ્રાય છે કે સદર સત્તાવાર ચુકાદાઓ હકીકતોના આધારે સ્પષ્ટપણે અલગ પડે છે અને હાલના કેસમાં ઉદ્ભવતા વિવાદનું નિયમન કરતા નથી. તેથી, તેમાં નિર્ધારિત રેશિયો કોઈપણ પક્ષકારના કેસને આગળ ધપાવતો નથી.

૧૬. ઉપરોક્ત કારણોસર, અરજી સફળ થાય છે અને નીચે મુજબના નિર્દેશો સાથે તે મુજબ મંજૂર કરવામાં આવે છે:

(૧) આર્બિટ્રેશન કેસ નં. ૬/૨૦૨૫ માં વિદ્વાન આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલો તારીખ ૦૮મી ઓક્ટોબર, ૨૦૨૫ નો વાદગ્રસ્ત હુકમ આથી કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવામાં આવે છે;

(૨) આર્બિટ્રેશન કેસ નં. ૬/૨૦૨૫ માં આર્બિટ્રલ કાર્યવાહી વિદ્વાન આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની ફાઇલ પર પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે;

(૩) આ હુકમની રિટ મળ્યાની તારીખથી એક અઠવાડિયાના સમયગાળામાં સુધારેલા કલેમ સ્ટેટમેન્ટ સાથે યોગ્ય પાવર ઓફ એટર્ની રેકૉર્ડ પર મૂકવા માટે અરજદાર સ્વતંત્ર રહેશે;

(જ) આવા પાલન પર, વિદ્વાન આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સદર દસ્તાવેજો રેકૉર્ડ પર લેશે, જે તબક્કે પ્રક્રિયાગત ખામી જણાઈ હતી તે તબક્કેથી આર્બિટ્રલ કાર્યવાહી આગળ ધપાવશે, અને વાદગ્રસ્ત હુકમમાં કરવામાં આવેલા કોઈપણ અવલોકનોથી અપ્રભાવિત રહીને સંપૂર્ણપણે કાયદા અનુસાર તેમના પોતાના ગુણદોષ પર વિવાદોનો ન્યાયનિર્ણય કરશે.

૧૭. એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે આ અદાલતે પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદોના ગુણદોષ પર કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો નથી. હકીકત અને કાયદાના તમામ પ્રશ્નો વિદ્વાન આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નિર્ણય માટે સ્પષ્ટપણે ખુલા રાખવામાં આવ્યા છે, જે તેની સમક્ષ મૂકવામાં આવી શકે તેવા પુરાવા અને રજૂઆતોના આધારે સ્વતંત્ર રીતે અને કાયદા અનુસાર કાર્યવાહીનો નિર્ણય કરશે. રૂલ તે મુજબ સંપૂર્ણ કરવામાં આવે છે.

(નિરલ આર. મહેતા, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====